

U STOLCU ILI U STOCU?

Kakva god bila etimološka povezanost *Stolca* s imenicom *stolac*, ime toga grada u Bosni i Hercegovini i otočica u Hrvatskoj trebalo bi se u standardnom hrvatskom jeziku sklanjati kao i njezin eponim. Prijestolja, stolovi, stolice i stolci tradicionalno su povezani s centrima vlasti pa svjetovni i crkveni vladari i organi vlasti stoluju u svojim prijestolnicama i stolnim crkvama, a njihov se namještaj metaforički uklapa u toponime kao što su Generalski Stol i Székesfehérvár ili Stolni Bijeli Grad te u izraze kao *sjediti na dvije stolice*. Iako se na njima ili za njima sjedi dok se vlada, oni stoje i etimološki su povezani s glagolom *stajati*.

Oni i svojim oblikom mogu motivirati na nazive pa postoji otočić po imenu *Stolac*, dakle, *Stolac* je i hrvatski toponim, a sklanja se analogno s nazivom zagrebačke tržnice Dolac. Kako su oba ta toponima apelativnog porijekla, ti su nazivi usporedivi ne samo jedan s drugim nego i sa svojim eponimima. Oba imaju *nepostojano a* koje se u kosim padežima gubi, ali oba čuvaju svoje *l* u hrvatskom standardu, u oblicima *dolci, stolci, dolcu, stolcu, dolca i stolca*. Te oblike navodi

i priručnik A. B. Klaića Koriensko pisanje iz 1942. i Hrvatska gramatika objavljena u Školskoj knjizi 1997., a oblike bez *l* navode kao mogućnost, ne kao pravilo: *U nekim se riječima /l/ na kraju riječi ili sloga može i ne mora zamijeniti sa /o/*. Izvan granica hrvatskog standarda moguća su i drugačija pravila koja hrvatski može i ne mora slijediti, bilo da je riječ o drugim jezicima ili o dijalektima unutar istog. Na primjer, trosložni toponim *Beograd* u hrvatskom se naglašava na prvom slogu, a u samom Beogradu na drugom i nitko se ni za kim ne povodi. Tako bi i naziv grada *Banja Luka* trebao vući analogiju s mjestima *Banja Vas*, *Banja Ograda*, koja spominje Petar Skok u djelu *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima 1950. te Banova Jaruga* i u lokativu glasiti u *Banjoj Luci* a ne *Banja Luci*. Lokativ mjesta Tisno, čak i ako ostane u ikavskoj formi, glasi u *Tisnom* premda bi lokalni oblik bio u *Tisnon*. Standard ne bi, dakako, u postupku preuzimanja smio izobličiti toponim nego ga samo aproksimirati, ali i prilagoditi vlastitim pravilima pisanja i čitanja.

Marko Kovačić

OSVRTI

HRVATSKI I GRADIŠĆANSKO-HRVATSKI NA PEDAGOŠKOJ VISOKOJ ŠKOLI U ŽELJEZKOM

Sakademsom godinom 2017. – 2018. Pedagoška visoka škola Gradišće (Pädagogische Hochschule Burgenland) počinje sa studijem Gradišćanskohrvatski – Hrvatski. To je studij na sveučilišnoj razini, a ujedno i prvi studij u Austriji gdje se studijski predmet Hrvatski

ne nudi u kombinaciji s bosankim i srpskim jezikom. Do sada se u Austriji na sveučilištima u Beču, Grazu i Celovcu mogao upisati jedino studijski predmet Bosanski-hrvatski-srpski.

Novostvoreni studij Gradišćanskohrvatski – Hrvatski u Željeznom – Eisenstadtu, glavnome gradu pokrajine Gradišće, nudi se u okviru *Nove izobrazbe pedagoga i pedagoginja (PädagogInnenbildung NEU)* koja je stupila na snagu s akademskom godinom 2015. – 2016., a nastao je u uskoj suradnji